

שמחת שלמה

מאוצרותיו המשמחים של זקנינו רבי שמחה שלמה לוין זצ"ל

*****

גליון מספר 57, פרשת ויחי תשע"ו (שנה ב)

* * *

למעוניינים לקבל הגליון בדואר, בפקס או בדואר אלקטרוני
או להוסיף הערות והארות, מעשים והנהגות, מתורתו של זקנינו הצדיק זצ"ל:
אברהם משה רוט, פארן 1ב' ירושלים, 0527652027
דוא"ל: haravsslevin@gmail.com

* * *

קהילת 'שמחת שלמה'
מברכת בשמחה
את כבוד רבינו, חתנא דבי נשיאה,
הגאון רבי לוי שולמן שליט"א
ראש כולל 'תורת שלמה'
שע"י ישיבת 'נאות אריה'
העומד לימינו בעצה ובתושיה,
בעידוד וחיוק הוצאת תורת זקנינו הצדיק זי"ע

לרגל הולדת נכדו
בן חתנו רבי שלמה הלפרין שליט"א

יזכה לרוות ממנו ומכל יוצאי חלציו רוב נחת ושמחה

***

פרשת ויחי

עין טובה - להביט אל 'צד ימין' ב'עין ימין'..

א.

וישלח ישראל את ימינו
וישת על ראש אפרים והוא הצעיר
ואת שמאלו על ראש מנשה
שכל את ידיו כי מנשה הבכור

ויש לדקדק, אם לא רצה יעקב אבינו ע"ה להניח ימינו על ראש מנשה, היה לו להפוך את סדר עמידת
הבנים ולצוות על אפרים לעמוד על ימינו ואת מנשה לעמוד בשמאלו, ולמה הוצרך לשכל את ידיו.

כתב על זה בספר 'בית יצחק' בשם רבינו חיים מוולאז'ין זי"ע בהקדם פירוש הפסוק במשלי 'כמים הפנים
לפנים כן לב האדם לאדם' שהנה דרך בני אדם להקטין מעלות חבירו ולהגדיל חסרונותיו, וכאשר יספר

איש על מעלות חבריו יקצר בשבחו ויבליעו תחת לשונו, אך כאשר יספר על חסרונותיו של חבריו אז מפליג ומגדיל הדבר פי כמה ממה שהוא באמת.

והנה, העומד כנגד חבריו, צד ימינו כנגד שמאל חבריו ושמאלו כנגד ימין חבריו, ויש בזה רמז שעל החשיבות והמעלות של חבריו (צד ימינו) האדם מסתכל בעין שמאלו, במבט חלש.. ואילו על שמאל חבריו – חסרונותיו ומגרעותיו - הוא מתבונן היטב היטב בעין ימין..

אכן כאשר עומד האדם מול בבואתו שלו המשתקפת במים או במראה (שפיגעל), אזי מכוון צד ימינו כנגד ימין ושמאלו כנגד השמאל, כי כאשר האדם מתבונן על עצמו הוא מסתכל על צד ימינו – מעלותיו וחשיבותו – בעין ימין, ואילו על צד שמאלו הוא מתבונן בעין שמאל..

על זה אמר שלמה המלך ע"ה – כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, כשם שבמים משתקפות הפנים, ימין כנגד ימין ושמאל כנגד שמאל, כך גם צריך להיות 'לב האדם לאדם', לראות את צד ימין של חבריו בעין ימין, ואת צד שמאלו בעין שמאל.. [א"ה, וראה בסוף הגליון מכתבו של רבי אריה על זקנתו הרבנית צפורה חנה ע"ה איך היתה מקטינה עוולות וחסרונות של אחרים, עד שלא היה נשאר מן העוולה מאומה..]

המשיך רבינו חיים זי"ע – זוהי היתה כוונתו של יעקב אבינו ע"ה בשיכול ידיו, שלא רצה ליתן את יד שמאלו כנגד העומד בימין ואת יד ימינו כנגד העומד בשמאל, אלא ביקש ליתן יד ימין על צד ימין שמולו ויד שמאל כנגד השמאל שכנגדו, כדי ללמדנו בזאת שהאדם צריך לראות את מעלותיו של חבריו בעין ימין ובמבט מתפעל, ואילו את צד שמאלו של חבריו צריך האדם לראות בעין שמאל ובמבט חלש ורפוי.. עכ"ד ה'בית יצחק'.

ויש להוסיף בזה מה שכתב הגר"א במשלי כ"ז י"ט על הפסוק הנ"ל כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, שכשנעיין באותיות האל"ף בי"ת נראה שברובן אין האותיות הנגלות והנסתרות שוות במניין, כגון תיבת 'אל"ף', האות הראשונה הנגלית א' עולה בגימטריה 1, ואילו האותיות הפנימיות ל"ף עולה 110. ורק בתיבות מ"ם שווה מנין הנגלה והנסתר, מ-ם, י-וד, וכן לב האדם לאדם צריך להיות חיצוניותו ופנימיותו שוים, שלא יהיה אחד בלב ואחד בפה.

ובזה מסביר הגר"א מדרש פליאה 'כמים הפנים לפנים, למה לא אמר כיין הפנים לפנים [ר"ל יין לבן שגם בו משתקפות הפנים] מפני ו' יתירה, ע"כ, וביאר הגר"א שתיבת יי"ן גם היא שווה הנגלה והנסתר זולת הוי"ו שבאות נו"ן, שהוא יתר הנסתר על הנגלה.

ונראה דדברי הרב והתלמיד, הגר"א והגר"ח, תלויים זה בזה. שכן כאשר הפנימיות של האדם מתגלית החוצה, ממילא המבט על מעלותיו מתעצם אל מול חסרונותיו, שכן מעלותיו של האדם נובעות מפנימיותו הטהורה, בעוד חסרונותיו אינם אלא מחמת פיתויים ובלבולים חיצוניים..

ב.

והנה, שמעתי **מרבי נח לוי זצ"ל** לפרש את הפסוק 'וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה, ויאמר יוסף אל ישראל אביו בני הם אשר נתן לי אלקים בזה', בהקדם שאלת המפרשים מדוע בן סורר ומורה נידון על שם סופו, שסופו ללסטם את הבריות, ואילו גבי ישמעאל כתוב 'כי שמע אלקים אל הנער באשר הוא שם' שאע"פ שסופו להצר לישראל מכל מקום היום עודנו בצדקותו, ולמה הוא לא נידון ע"ש סופו. [ולדעתי היה נראה ליישב שאצל בן סורר ומורה מדובר ב'סופו' שלו עצמו, שעומד להתדרדר וללסטם את הבריות, אבל גבי ישמעאל הוא עצמו נפטר בעל תשובה, ורק זרעו ילסטם את ישראל, ועל זה לא אמרנו נידון ע"ש 'סופו', שכן לא יומתו אבות על בנים. אבל המפרשים לא ניחא ליה בתירוצ זה, והאריכו בהרבה דרכים, ויל"ע]

ותירצו המפרשים שהכל תלוי בשורש היצירה, ישמעאל היתה לידתו בקדושה ובטהרה, בנו של אברהם אבינו, ולפיכך כל זמן שהוא צדיק הרי צדקותו נובעת ממקור טהור ופנימי, ומה שלאחר זמן יחטא אינו מחשיבו כבר כעת לחוטא. אבל בן סורר ומורה כל עיקר שורשו ויצירתו בחטא, שהרי נולד מאשה יפת

תואר כמו שאמרו חז"ל, וכאשר הפנימיות פגומה אזי אף אם כעת עדיין לא הגיע לשאול תחתית מכל מקום אין זה אלא 'מחוסר זמן' אבל הוא עומד ונופל ומתדרדר, ובזה אמרינן שהוא 'נידון על שם סופו'.

והנה, המשיך רבי נח זצ"ל, יעקב אבינו ע"ה ראה את בני יוסף ויאמר מי אלה, ופירש רש"י שראה שעתיד ירבעם ואחאב לצאת מאפרים ויהוא ובניו ממנשה, ועל זה שאל 'מי אלה', כלומר האם שורשם ופנימיותם טהורה שאז אין להתחשב בקלקול העתידי או שגם מעיקר שורשם פגומים הם ויש לדונם על שם סופם ולא לברכם, ועל זה השיב לו יוסף 'בני הם' שלידתם בקדושה ובטהרה, הראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, וממילא יש להתבונן על צדקותם ולא על הקלקול העתידי, ומששמע זאת יעקב אמר 'קחם נא אלי ואברכם'.

והוסיף רבי נח זצ"ל לדרוש נוטריקון, בנ"י הם, ראשי תיבות – י'רבעם ב'ן נ'בט, י'הוא ב'ן נ'משי, אבל גם כן י'הושע ב'ן נ'ון.. וזהו שאמר לו יוסף – הן אמנם שיצאו מהם רשעים כירבעם ויהוא אבל גם יצאו מהם צדיקים גמורים כיהושע בן נון.. עכ"ד רבי נח לוי זצ"ל.

ג.

ועתה נבין את דברי הגר"ח מוולאז'ין בתחילת דברינו – למה שיכל יעקב את ידיו, כדי להראות ליוסף שאצל בני ישראל שפנימיותם ושורשם טהור, יש להתבונן בצד ימין על מעלותיהם ומצד שמאל על חסרונותיהם, ולכן ראויים הם לברכה, שכן אף שיצאו מהם רשעים כיהוא וירבעם, מכל מקום יותר יש להתבונן ולהתפעל ממעלותיהם שיצאו מהם צדיקים כיהושע בן נון!

על דרך זו מצאנו בפרשתנו שאמר יוסף הצדיק לאחיו 'אתם חשבתם עלי רעה אלקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב', כלומר, הן אמנם שהיה במעשכם צד חטא כנגדי, אך מצד שני היה בזה גם צד טובה וחסד שע"ז החייתי עם רב, ואם כן יותר יש לי להתפעל מן הזכות שהתגלגלה על ידכם מלהתבונן בצד החטא! כי לעולם יש להגביר את המבט על 'הימין' מאשר על 'השמאל'!

ד.

כשם שהמבט על הזולת צריך להיות באופן של ראייה בעין ימין על צד ימין, קל וחומר בן בנו של קל וחומר, שאנו צריכים להסתכל כך על הנהגת השי"ת אתנו באהבתו, ולראות תמיד את צד החסד וההטבה, בחינת ימין, בעין ימין, ואילו על הקשיים והדינים – בחינת שמאל – להסתכל בעין שמאל, במבט מצומצם..

החזקוני בפרשת ויגש על הפסוק 'ויאמר יעקב אל פרעה מעט ורעים היו ימי שני חי' מביא מדרש 'למה חיי יעקב פחות מאביו ל"ג שנה, אלא אמר לו הקב"ה אני הצלתיך מלבן ומעשיו ומשכם והחזרתי לך את דינה ויוסף ואתה אמרת 'מעט ורעים היו ימי חי'?! חייך שאני נוטל מהם כפי חשבון התיבות שאמרת, והם ל"ג תיבות שיש מ'ויאמר יעקב אל פרעה' עד 'בימי מגוריהם', עכ"ל החזקוני.

הנה, יעקב הסתכל על קורות חייו וראה בהם צרות רצופות זה אחר זה, צרת עשיו, צרת לבן, צרת דינה, צרת יוסף, צרת בנימין.. אך הקב"ה תבע ממנו לראות להיפך כמה ישועות רצופות זכה להם זה אחר זה – הצלה מעשיו, הצלה מלבן, הצלת דינה, הצלת יוסף, הצלת בנימין.. כי על האדם להתבונן על צד ימין, החסד וההטבה שמשפיע הקב"ה בטובו עלינו.

בפרשתנו תיקן יעקב עניין זה, ואמר 'האלקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה, המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים..! אין כאן רצף של צרות ורעות, אלא להיפך רצף של השגחה וגאולה מכל רע.. מלאך ליווה אותי כל ימי חי ויציל אותי מכל צרה..

שמעתי מבן אחותי המגיד רבי שבתי יודלביץ זצ"ל מעשה נורא על יהודי יקר אחד שזכה להיפקד לעת זקנותו בבן זכר, כמובן השקיע בו כל כוחו והונו, וראה טוב בעמלו לראותו גדל לתפארת. מיד בהגיעו

לפרקו הזדרז לבקש עבורו שידוך כדי להספיק לרוות ממנו נחת, ואכן מצא את בת זיווגו המעוטרת בכל המעלות וכו' וכו'. החתונה נקבעה להיות בעיר הכלה, שהיתה מרוחקת מאד, ועל כן לא יכול היה האב הזקן לנסוע בדרך רחוקה, ושלח את בנו החתן עם שאר בני המשפחה בלב שמח ובברכות רבות.

והנה, לאחר החופה נתכבד החתן לדרוש פלפול כנהוג, ולפתע ניתקה שלשלת הנברשת היקרה מהתקרה ונפלה על ראש החתן, ונסתלק במקום. שבת משוש ליבם, נהפך לאבל מחולם.

לאחר התדהמה הראשונה, התעוררה בעיה גדולה – איך יודיעו לאב הזקן על מות בנו יחידו, נזר תפארתו??

אחד מן הקרובים קיבל על עצמו משימה קשה זו, ונסע לבית הזקן, וסיפר לו שבדרך לחתונה פגש בנו החתן בכומר נוצרי, ונכנס עמו בויכוחים על אמונתו. אמר הזקן, בודאי ניצח בני את הכומר. ענה האיש – נכון מאד, אך כשראה הכומר שלא הצליח לנצחו, קרא לבישוף שגדול ממנו, וכן הלאה, ואת כולם ניצח בנך, עד שלבסוף הצליחו להשפיע עליו לפתותו להמיר את דתו..

כשמוע האב את הדברים הללו – זעק 'טוב מותי מחי! הלוואי ימות בני ולא יחיה כחוטא ומחטיא!' ענה השליח – אכן, מת בנך..

"ברוך השם" ענה הזקן בהקלה.. 'אך אוי לי ולנפשי שלא מת בני לכל הפחות כיהודי, אלא כגוי משומד'

אז גילה לו השליח שבנו לא מת מיתת משומד רשע אלא מיתת צדיקים, בקדושה וטהרה, מתוך אמירת דברי תורה ושמחה של מצוה..

פקח הזקן את עיניו ואמר 'ברוך ה' וברוך שמו, שבני זכה לחיות ולמות כיהודי כשר, יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם'.

הרי לנו איך הצליח אותו זקן צדיק לשנות את מבטו לראות אפילו בגזירה נוראה כזו את צד הזכות והחסד!.. להתבונן על 'צד ימין' ולא על 'צד שמאל'!..

ה.

יעקב אבינו ע"ה אמר לבנו 'אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי' ופירש רש"י דהיינו 'חכמתו ותפלתו'.

וצריך להבין מהיכן ידעו חז"ל לדרוש כן, ולא פירשו הפסוק 'בחרבי ובקשתי' כפשוטו.

השיב ב'קהלת יצחק' שהנה ידוע שבמלחמה בשדה הקרב לוחמים בתחילה מרחוק, על ידי ירי חצים והרעשת תותחים, ורק אח"כ כאשר מתקרבים לאוייב עצמו לוחמים בו בחרב, ואילו יעקב אבינו הזכיר תחילה 'חרבי' ורק אח"כ 'קשתי'. מזה הבינו חז"ל שלא דיבר על מלחמה כפשוטה אלא על מלחמת היצר שהוא נולד כרוך עם האדם, ובמלחמה זו צריך תחילה להילחם עמו מקרוב פנים אל פנים, ב'חרב' שלופה, כדי לגרשו ממנו, ואח"כ כאשר עוזרהו הקב"ה לגרשו מקרבו צריך לעמוד על המשמר כל הימים ולירות עליו חצים מרחוק כדי שלא יתקרב וישוב אליו עוד חלילה, וזהו שאמר יעקב ע"ה בחרבי ובקשתי.

כיו"ב שמעתי מאאמו"ר רבי אריה זצ"ל שתמה על מה שאמרו חז"ל (--) שהיצר הרע דומה לזבוב, והרי הזבוב הוא חלש מאד, וקל לגרשו בהינף יד, ואילו היצר הרע הוא מלאך נורא מצביא גדול ולוחם חזק, ובמה איפוא דומה הוא לזבוב?!

וביאר אאמו"ר זצ"ל, דזהו עצמו מעוצם חכמתו של היצר הרע, להידמות לזבוב שמטריד את האדם שוב ושוב, והאדם אינו יכול לגרשו לגמרי. אף שבכל פעם קל להודפו בהינף יד, ולרגעים נדמה כאילו הצליח לגרשו, אך הוא חוזר ושוב בכל פעם מכיוון אחר, וחוזר ומטריד את האדם שוב ושוב.

כך היא חכמת היצר הרע, שאינו בא על האדם דווקא בתותחים כבדים ובנסיונות קשים, אלא מגיע אליו בכל פעם בנסיון קל, שאפשר להודפו בהינף יד, ולאדם נדמה שהוא נפטר ממנו, אך הוא חוזר ומטריד את האדם בכל פעם מכיוון אחר ובעניין אחר, עד שהאדם מתייאש מלהלחם בו...

לכן, לאחר שהאדם הצליח להלחם עם היצר הרע 'בחרבו', ולגרשו מקרבו, צריך הוא להמשיך עם 'קשתי' ולירות עליו חצים מרחוק כדי שלא ישוב אליו שוב...

=א"ה, זכיתי השבוע להתעסק בעריכת שיעורי **רוח יעקב** מאת זקני **רבי יעקב דב הלוי רוט** זצ"ל על ספר מלכים ב' פרק א', שם מבואר שלאחר מות אחאב מלך בנו אחזיהו אשר הרשיע יותר ממנו, והענישו הקב"ה שמרד בו מואב, ושנפל בעצמו מארובת עליית ביתו ונחלה, ובכל זאת לא נכנע כאביו אלא התעקש שלא לשוב אל ה' ושלה שליחים לבעל זבוב לשאול האם יקום מחולי זה.

והדגיש זקני זצ"ל שמידתו של אחזיהו היתה מידת העיקשות, שלא התעורר מהעונשים שבאו אליו, אלא הרשיע עוד להיצמד יותר לע"ז. ולכן כאשר הופיע אליהו וציווה על השלוחים לשוב ולהודיעו שלא יקום ממיטתו, לא נכנע לבו אלא שלח חמישים מחייליו להביא את אליהו אליו להענישו. וכאשר הוריד אליהו אש מן השמים שאכלה את חמישים חייליו, התעקש ושלה עוד חמישים חיילים נוספים להביאו, וגם הם נשרפו באש אלקים, ובכל זאת המשיך לשלוח גם בפעם השלישית.. הרי ששורש חטאו היתה במידת העקשנות שלא נכנע למוסר ה', אלא חזר שוב ושוב על מעשיו..

ומי הם שניצלו מעונשו של איש האלקים בפרק זה? אותם שנכנעו! השליחים לבעל זבוב שחזרו אל המלך במצות אליהו, ושר החמישים השלישי שכרע על ברכיו והתחנן בפני אליהו. זה בא להורות את ה'נקודה' של פרק זה, שהעונש בא על העיקשות של אחזיהו ואנשיו, שלא נכנעו, עיי"ש באריכות (והרוצה ללמוד מתורת 'רוח יעקב' בהרחבה, אשלח לו בשמחה בל"נ).

והנה לפי מה שנתבאר כאן בשם **עטרת ראשנו רבי אריה זצוק"ל** מה מאד מתאים הדבר שהלך אחזיהו לשאול 'לבעל זבוב' דוקא, כי הזבוב מסמל מידה זו של עקשנות הרע, שמתעקש לשוב ושוב, ואינו לומד לקח כאשר מנצחים אותו.. והרי זו היתה מידת אחזיהו כמו שביאר ב'רוח יעקב' שם.

ועיי"ש ברוח יעקב שהבאתי מספר דן ידין להאלקי רבי שמשון מאוסטרפולי בשם מקובלים קדמונים שאם תיקח זבוב ותניח אותו ברחיים במקום הטחינה, הריחיים לא יזיקו אותו כלל. וכן הובא בסידור הרוקח 'שלכן היו עובדים ע"ז לזבוב, שראו ממשות בזבוב שהיו משימים אותו בנקב שהתבואה יורדת בריחיים, ואכן הרכב היה מגביה עצמו עד שיברח הזבוב לחוץ משא"כ שאר התולעים מתרסקין, ולכן האמינו בזבוב והיו מניחים אותו בכוס'. וכן הבאתי שם תופעה פלאית בזבוב מספר 'אוצר הידיעות' שכאשר נופל זבוב לתוך מים ומת, אם מוציאים אותו לחוץ לשמש חוזר לתחייה.

נמצא שזהו מידת הזבוב, שאי אפשר לנוצחו ולהכניעו, ושב עוד ועוד על אוולתו. ואפילו אם הוא נופל לתוך הריחיים או כוס מים מכל מקום יכול לשוב ולקום משם..

ולכן שלח אחזיהו לאחר ש'נפל' מן השבכה (הארובה), לשאול את בעל זבוב האם 'אקום' מחולי זה.. כי זהו כוחו של בעל זבוב שלאחר כל ה'נפילות' עודנו מתרומם ומתעקש לשוב ולהתעופף..

וזהו מה שהביא **סבא רש"ש זצ"ל** כאן שגם לאחר שהאדם מגרש את היצר הרע צריך להמשיך ולזרוק עליו חצים 'בקשת', כדי להרחיק את הזבוב ממנו, שלא יחזור שוב להטרידו כזבוב..

אך צריך להתבונן, למה נקט רש"י 'בחכמתי ובתפילתי', הרי בתרגום ובגמרא כתוב 'בתפילתי ובבקשתי', ולמה שינה רש"י לכתוב במקום 'תפילה' – 'חכמה'.

כתב בספר 'עיתורי תורה' שרמז לנו רש"י בזה, שהתפילה צריכה חכמה גדולה, וכמו שיסדו חז"ל לבקש בתחילה 'חננו מאיתך חכמה בינה והשכל' קודם שמבקש על שאר צרכיו.

כי יש שאדם מבקש דבר מהקב"ה, אשר נראה לו לפי מיעוט שכלו שזוהי טובתו, ולבסוף מתברר שאינו אלא לרעתו..

וכמו שביארנו לעיל שהאדם מתבונן על דבר ונראה לו שהוא 'שמאל' ובאמת עיקרו הוא 'ימין'.. ולכן צריך חכמה גדולה לדעת איך לבקש מהקב"ה רק את טובתו האמיתית, ולא לקבוע ולהחליט איזו דרך טובה עבורו ואיזו רעה גדולה לו..

1.

יעקב אבינו שכב על מיטת חוליו, אך לא ראה בזה את 'צד שמאל' היסורים והחולי, אלא וישתחו ישראל על ראש המיטה – לפי ששכינה למראשותיו של חולה', הוא ראה שם את השכינה שיורדת להשתתף עמו בצרתו, המלאך הגואל אותי מכל רע.. טובה עצומה שנוהג עמו הקב"ה, והוא משתחוה ומודה לו על זה..

וכתב בעל הטורים 'על המטה' ב' במסורה, א' ויתחזק ישראל וישב על המטה, ב' והמן נופל על המטה... כי הצדיקים אפילו כאשר הם חולים על מיטתם אינם נופלים אלא מתחזקים באמונתם ובבטחונם בה', רואים הם את השכינה למראשותיהם, ואילו הרשעים אפילו כשהם בתקופתם הם רואים רק נפילות, והמן נופל על המטה...

= עטרת ראשנו רבי אריה זצוק"ל היה מסובב בחוליים בשנותיו האחרונות, אך הוא מאן ברופאים וברפואות וביקש להשען רק על ה' אלקיו. אמנם, משפחתו ומקורביו היו כופים עליו טיפולים ורפואות, והוא היה נשמע לזה כדי להרגיע אותם, וגם היה מוסיף ומשכנע אותם כמה מצבו נפלא ואין להם על מה לדאוג כלל..

"..השי"ת יחזקני ויאמצני ככלות כחי אל יעזבני ורוח קדשו לא יקח ממני, כך אני ב"ה נמצאתי בדירתי, ממעט בהליכה. ויש לי מכירים פרופסורים הרוצים להבריא אותי, אך ב"ה הלב בסדר גמור וכל אברי, רק לפעמים השרירי הלב מצערים אותי אולי מהשדרה, אבל אין בזה שום סכנה חלילה וחס, אני שומר את סדרי במקום קביעותי בתפלה והשיעורים שעורי בע"ב.. והתרופות הידועות משקיטים את כאבי עד שאינני מרגיש שום כאב, וכולם מאשרים שעפ"י דרך הטבע לפי השערתם אפשר לחיות עד ק"כ שנה.. אמנם אני עזבתי את כל הרופאים ג' פעמים ביום אני מתפלל לרופא נאמן ורחמן בתוך כל ישראל..

"..נזכרתי כי בהיותי משמש בת"ת שאלתי פעם לבנו של הרה"ג ר' פייבל איידלמן מדוע לא הגיע לבית מדרשו, והשיב לי כי האמא אמרה לו שהוא חולה.. כך אצלי – ידידי ומכירי המסורים אלי בל"נ הם הכריחו אותי לקבל צילומים.. עשיתי הצילומים ולא מצאתי בי מאומה.. בכ"ז כדי לצאת ידי הבריות שלא לשוב פניהם ריקם מקבל אני שלש פעמים בשבוע מעט כעין חשמל ולפעמים משיחת הצואר וכשאני לעצמי הנני מתחרט על מה שהתחלתי, חבל על הזמן לנסוע להדסה כי לא מרגיש אני שום צורך בזה כי מכל הדברים [המיחושים] אני מרגיש כמעט כל ימי, וחיייתי ב"ה עד קרוב לגבורות ואפשר לחיות בזה עד ק"כ שנה ואולי יותר אם נגזר בחיים, ולא כדאי לזה אף תשומת לב כלל וכלל.. בכ"ז אני משגיח על עצמי ולפעמים מקבל אני ג"כ טפולים אפילו מה שאצלי זאת למותר, ולד' הישועה..

"..מרגיש אני ב"ה די טוב לפי גילי אשר חנני ד' אשר כמעט הגעתי לשנות אבותי ומקוים ומצפים לקבל פני משיח צדקנו במהרה בקרוב. על שאלתך ממני לכתוב לך תוצאות הבדיקות שבדקו אותי מכף רגל ועד ראש ומצאו אותי ב"ה מתום בכל אברי וגיד – מעשה שהי' כך הי' איזה זמן קצר הרגשתי איזה לחץ תחת הלב והלחץ זה הדחק ידידי אנ"ש היקרים הכריחו אותי ללכת אתם לרופא מומחה לבדיקה והרופא שלח אותי לעשות צילום מהחזה והקיבה כי הלב ב"ה מצאו בסדר גמור.. פ"א מאיזה סיבה הרגשתי איזה לחץ יותר מהרגיל מעט קראו לרופא והכניס אותי מיד לביה"ח הדסה ג"כ לבדיקות ונתנו לי שמה מקום חשוב וקבלתי טיפול יותר מהרגיל, גם שמה לא חשבת הייתי מטייל כרצוני והתפללתי ביחידות כותיקים, וזה הי' הכל ע"ח הקופ"ח, הפרופסור והרופאים והמטפלים התחשבו אתי כמו לאנשים חשובים, אמנם שגגו באחת כי פרסמו בעתון אפילו בפלשטין פוסט כי אני נמצא בביה"ח. התחילו המבקרים מפה ומת"א וחברי סיעת חירות לבקרני, וכאשר ידעתי כי אינני חולה, יודע איש נפש הבהמית, פשוט נתביישתי מזה מאד.. ואחרי איזה ימים יצאתי לשלום, ובמקרה אם ארגיש חלילה איזה כאב נתנו לי איזה רפואות וב"ה כמעט שלא השתמשתי בהם..

הם אמרו שבמקום נפש רחבה יש לי ב"ה לב רחב.. בשביל שלא תהא בדיקתם בחנם מצאו איזה דברים קלי ערך אשר זה מצוי כמעט אצל כ"א בריאים ושלמים, וכך אמרו אם כי לא נעים כ"כ בעת שמרגישים איזה לחץ אבל אפשר להיות בריא אפילו עד ק"כ שנה רק צריך להזהר מכעס ומרוגז, זה דבר ידוע לנו מחז"ל כל הכועס וכו' רגזן אין לו אלא רגזנותו. ועיקר ביחוד מעגמת נפש אמנם דבר זה בלתי אפשרי לגמרי.

במידה זו היתה רק אמנו הצדקת ז"ל יחידה נפלאה במינה, בעמדי ליום השנה על ציון מקום מנוחתה טרם נתקבצו המשפחה היקרה שיחי', אלו רגעים נזכרתי מה ששכחתי עד היום (א) בעת שספרו לפני איזה עולה על מישו היתה מקטנת את העולה עד שכמעט לא נשאר כלום, ואם הי' איזה עול אשר כמעט אין מקום לדון לזכות היתה אומרת דו זעסט דאך אליין אז אס ניט צו גלויבן אזא זאך אויף יענעם איז דאך געוויס מן השמים איז דאס געוויס א כפרת עונות קען מען

דאך ניט האבין תרעומות אויף יענעם ער איז נאר א שליח [=אתה הרי רואה בעצמך שבלתי ייאמן דבר שכזה על ההוא, ודאי אם כך שזה מן השמים, ודאי כפרת עוונות, אי אפשר הרי להחזיק בתרעומת על ההוא, הוא הרי רק שליח].

ז.

מי שרגיל להתבונן על 'צד ימין' של כל דבר ומאורע, מוצא גם את המבט הרוחני הגבוה של כל עניין, בבחינת 'בכל דרכיך דעה'.

הנה, יוסף הצדיק הלך לבקר את אביו החולה, לכאורה זהו דבר טבעי ומתבקש, אבל חז"ל אמרו שקיים בזה מצות 'ביקור חולים', ואמרו – מכאן שמבקרים את החולה. הרי שגם פעולה אנושית 'פשוטה' לבקר את אביו החולה, באמת היא מצוה יקרה וחביבה עד מאד!

= עטרת ראשנו רבי אריה זצ"ל היה רגיל מאד בדבר זה לראות את המצוות הנראות לעינינו כ'מעשים פשוטים'. והיה רגיל לעודד את בנותיו הצדקניות לומר 'לשם מצוה' לפני כל טיפול בתינוקות ובביתן, בהחלפת החיתול ובהדחת הכלים, שהרי כל כוונתם בזה לעשות רצון קונם ולגדל את בניהם לתורה ולמצוות.

דברים הללו שאמר לבנותיו בטהרת לבו שלחו הדים למרחוק, ורבות בנות ציון שהתחזקו בדרך זו לעשות מכל מעשיהן 'מצוות' ו'השגות'!..

דוגמא אחת מהשפעתו בעניין זה ראיתי בספר 'המשגיח דקמניץ' על הגרמ"א שטרן עמ' 257 :
 "...על הגישה האמיתית לתפקיד אם בישראל היה [המשגיח דקמניץ] מדבר הרבה עם נשים בארץ ובחו"ל. סיפרה לי אשה שאבא הציל אותה מדכאון, ומעשה שהיה – בזמן שהיתה צעירה פנתה אל אבא ז"ל שמאד מציק לה שצריכה לקום מספר פעמים בלילה והילד בוכה, וממש מרגשת שמזמן לידת הילד נהפכו חייה מ טוב לרע, וכבר כמעט ונכנסה למשבר נפשי, וסיפרה שכבר פנתה לפסיכולוגים ולא מצאו לה עדיין מזור.

ישב אבא ז"ל והתחיל להסביר לה מהו הזכות לגדל נשמה טהורה, וכך הרבה לצייר לפניו איזה זכות יש לה בגידול בן לתורה ולמצוות. **וסיפר לה איך רבי אריה לוי זצ"ל לימד לבנותיו כיצד יש לומר לפני החתלתו של ילד 'הריני מוכנה לקיים מצוות גידול ילדים'** – והסביר לה אם תהפוך את הטיפול בילד לערך מקודש הכל יהיה קל יותר, ולא רק קל אלא תחפש עוד דרכים איך לטפל יותר יפה בילד. הדברים נכנסו בעומק נשמתה, ומאז נהפכה כאם מסורה ממש, ללא כל הפרעה.

דוגמא נוספת: עניין החברות ב'קופת חולים' אשר לנו נראית כאיזה רכישת שירות רפואי גרידא, אך רבי אריה זצ"ל היה מעורר שבאמת יש בזה מעשה מצות 'ביקור חולים' דאורייתא!.. וממש כמבואר בפרשתנו שביקורו האנושי של יוסף את אביו החולה, היה בזה קיום מצות 'ביקור חולים'.

וכמו שכתב במכתבו:

"...המצוה של ביקור חולים, שלש הנה –

א. המבקר את החולה צריך לבקש עליו רחמים ולא לאו לא קיים את המצוה. ולעודד את החולה שלא יתיאש מן הרחמים, ב'. גם לחזק את המשפחה המטפלים בחולה ומצטערים לחיי נפש החולה, לדבר עם לבם שהישועה קרובה לבוא.

ג. העיקר להספיק להחולה צרכי רפואה, רופא ורפואות, ולפקח שיהי' הכל בסדר בעתו ובזמנו. אמנם לא כ"א מסוגל לזה, ולפעמים נכנסים לבקר את החולה מפני הנימוס, המבקר יושב והחולה מתאמץ בכל כוחו לקבל את המבקרים אשר זה רק מטריח את החולה ומכביד עליו, גם ישנם חולים שקשה להם שאינם מבקרים אותם.

בכן אם רוצה לקיים המצוה בשלימות ישתתף לחברה המטפלת בחולים ועושים להם כל צרכם בזה מקיימים את המצוה כמצווה.."

(אך יש להעיר שדבריו נכתבו בזמן שהחברות בקופת החולים לא היתה מחוייבת עפ"י חוק.. אלא האדם בחר אם להיות חבר בקופת חולים, ויכול לכוין לעשות זאת בשביל להשתתף בסיעוד החולים, אך בזמנינו צ"ע).

* * *

תוספת לגליון 6 פרשת ויחי שנה א'

בעניין מידת ההבלגה וארך אפים

אני מעתיק מרשימות עטרת ראשנו רבי אריה זצוק"ל על מידת הסבלנות:

ארך אפים רב תבונה וקוצר רוח מרים אולת. לב טוב [ר"ל הסבלן שאינו קצר רוח, פירוש המשניות לאבות], היא מעלת תקון המדות, כי הסבלנות מזה טובה לו וטוב לשכניו ולכל העולם שזה המפתח להגיע על ידה לכל המדות החשובות ואפשר להגיע לשלימות האמיתית. וקוצר רוח, מביא את האדם לקוצר נפש ירידה רוחנית.

מתוק האור וטוב לעינים לראות [את השמש], זה מדבר על זקנה, כי יש לזקן ליהנות ואל תקצר נפשו עליו. [כוונתו לדברי רבינו יונה שערי תשובה שער ב' ט על פסוק זה 'כי יש לזקן ליהנות ממאור השמש ואל תקצר נפשו עליו, כי קוצר הנפש מונע מלאכת שמים כו' עיי"ש].

עוד בעניין זה שלח אלי ידיד נפשי מוהר"ר משה הרטמן שליט"א מעשה נפלא על סבלנותם של גדולי ישראל:

מעשה בבחור בארה"ב שעבר ישיבה, ובשעתו"מ התארס בהיותו בישיבה השניה. ועם השמחה באה ההתלבטות, את מי לכבד בסידור קידושין, הראש ישיבה הראשון בה למד במשך רוב שנותיו, או מי שנמצא בו כעת. חזקה דמעיקרא, או חזקה דהשתא. הוא יותר נטה לכבד את הר"י שנמצא בישיבתו כעת. אמנם חבריו מהישיבה הקודמת אמרו לו שאם אינו מכבד את הר"י שלהם, אינם באים לחתונה. בצר לו פנה להגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל ותינה את ספיקו, ענה לו הגאון ז"ל, לכה איעצך מה תעשה, אני אסדר קידושין, והכל על מקומו יבא בשלום. אולם, איני חש בטוב, אנא פנה להגאון רבי יעקב קמנצקי ותציע לפניו ספיקך, ותספר לו אשר הצעתי לך, ומכיון שאיני חש בטוב, אשמח אם הוא יטול על עצמו המצוה הזו, אם לא, אעשה זאת בעצמי.

פנה הבחור להגר"י, והגאון ז"ל נענה בחפץ לב. אמנם, בקשו משפחת החתן, אנו מאד שומרים על הזמן ומקפידים על תחילת החתונה בזמנו בדיוק!!! וע"כ מבקשים מראש הישיבה להגיע לחתונה בזמן המיועד, בדיוק! רבי יעקב שמע, והסכים גם לזאת..

ביום המיוחל, בא הגאון רבי יעקב לאולם החתונה. ופגש ב... דלתות נעולות! הוא לא סב על עקביו, ולא רטן, אלא ישב שם, ופתח ספר, וחיכה למשפחת החתן שיואילו בטובם להגיע...

..גדולי ישראל!!